

Βρυξέλλες, 27 Ιουνίου 2022
(OR. en)

10729/22

POLMAR 43
POLGEN 102
COMAR 42
ENV 676
ENER 340
MAR 137
MARE 54
PECHE 235
RELEX 897
SUSTDEV 118
TRANS 451

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Αποδέκτης:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	JOIN(2022) 28 final
Θέμα:	ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Καθορισμός της πορείας για έναν βιώσιμο γαλάζιο πλανήτη — κοινή ανακοίνωση σχετικά με το θεματολόγιο της ΕΕ για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - JOIN(2022) 28 final.

σνημμ.: JOIN(2022) 28 final

ΥΠΑΤΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 24.6.2022
JOIN(2022) 28 final

**ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Καθορισμός της πορείας για έναν βιώσιμο γαλάζιο πλανήτη — κοινή ανακοίνωση
σχετικά με το θεματολόγιο της ΕΕ για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών**

{SWD(2022) 174 final}

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο **ωκεανός είναι ζωτικής σημασίας** για τη ζωή στη Γη, καθώς προσφέρει ανεκτίμητα οφέλη και υπηρεσίες στους ανθρώπους και σε ολόκληρο τον πλανήτη. Διαδραματίζει κρίσιμης σημασίας ρόλο στη ρύθμιση του κλίματος, παρέχει μεγαλύτερες ποσότητες οξυγόνου απ' ό,τι το σύνολο των δασών και είναι απαραίτητος για την αντιμετώπιση πιεστικών παγκόσμιων προκλήσεων, όπως η επισιτιστική ασφάλεια, η ενέργεια και η πράσινη μετάβαση. Αποτελεί μέρος της κοινωνικής και πολιτιστικής κληρονομιάς των παράκτιων κοινοτήτων και διαδραματίζει καίριο ρόλο στο διεθνές εμπόριο, καθώς πάνω από το 80 % του παγκόσμιου εμπορίου διεξάγεται διά θαλάσσης και σχεδόν τα δύο τρίτα του παγκόσμιου εφοδιασμού πετρελαίου και αερίου είτε προέρχονται από τη θάλασσα είτε μεταφέρονται διά θαλάσσης. Ωστόσο, η σημασία του ωκεανού εξακολουθεί συχνά να παραβλέπεται. Χρησιμοποιείται για παράνομους σκοπούς όπως η πειρατεία, η τρομοκρατία ή οι ένοπλες ληστείες στη θάλασσα, η εμπορία ανθρώπων, οι παράνομες ουσίες και το λαθρεμπόριο όπλων.

Στο πλαίσιο της **διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών** καταβάλλονται προσπάθειες για την αντιμετώπιση των πολυάριθμων προκλήσεων που απορρέουν από τον πολυδιάστατο και διασυνδεδεμένο ρόλο των ωκεανών. Το 2016, η **Ευρωπαϊκή Ένωση** ήταν η **πρώτη κορυφαία οικονομία** που δρομολόγησε θεματολόγιο για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών¹ και δεσμεύτηκε να εξασφαλίσει έναν ασφαλή, προστατευόμενο, καθαρό, υγιή και υπό βιώσιμη διαχείριση ωκεανό. Παρότι η ΕΕ παραμένει αμετακίνητη, διάφορες εξελίξεις έκτοτε δικαιολογούν την επικαιροποίηση του θεματολογίου.

Πρώτον, η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος συγκαταλέγονται μεταξύ των κορυφαίων **πολιτικών προτεραιοτήτων της ΕΕ**. Ο ωκεανός είναι ενταγμένος στην **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία** και στο όραμα για μια **ισχυρότερη Ευρώπη στον κόσμο**, αποτελεί δε παγκόσμιο ζήτημα που χρήζει πολυμερούς αντιμετώπισης².

Δεύτερον, η υποβάθμιση του ωκεανού επιταχύνεται, καθώς οι μη βιώσιμες ανθρώπινες δραστηριότητες και οι επιβλαβείς επιπτώσεις τους εξακολουθούν να υποβαθμίζουν τον ωκεανό, γεγονός που οδηγεί σε ριζικές αλλαγές που ενέχουν τον κίνδυνο υπέρβασης των **σημείων καμπής**. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης στην οποία βρίσκεται ο ωκεανός αντικατοπτρίζεται στην **περιορισμένη απόδοση των σχετικών παγκόσμιων δεσμεύσεων**, συγκεκριμένα των στόχων του Aichi στο πλαίσιο της σύμβασης για τη βιοποικιλότητα (CBD), καθώς και του θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 και του στόχου βιώσιμης ανάπτυξης 14 (ΣΒΑ14 – Ζωή στο νερό).

Τρίτον, ο ωκεανός συγκαταλέγεται στους σημαντικότερους γεωπολιτικούς στίβους παγκοσμίως, όπως κατέδειξε η πρόσφατη αύξηση των εντάσεων στην Ανατολική Μεσόγειο και στη Νότια Σινική Θάλασσα, με τα κράτη μέλη να απευθύνουν έκκληση για σεβασμό της εδαφικής ακεραιότητας και των δικαιωμάτων ναυσιπλοΐας, καθώς και για ειρηνική επίλυση των διαφορών. Η ρωσική στρατιωτική επίθεση κατά της Ουκρανίας επηρεάζει την παγκόσμια σταθερότητα και την ασφάλεια στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου και δημιουργεί ανησυχίες σχετικά με τις επιπτώσεις της στη ναυτιλία.

Τέταρτον, ο ωκεανός έχει εγείρει πολιτικό ενδιαφέρον σε παγκόσμιο επίπεδο, το δε **2022 αποτελεί κρίσιμο έτος για αυτόν**, καθώς διεξάγονται διάφορες σημαντικές

¹ JOIN(2016) 49 final.

² COM(2019) 640 final· JOIN(2021) 3 final.

διαπραγματεύσεις³ και διασκέψεις για τον ωκεανό⁴. Ο ωκεανός έχει καταστεί ακόμη πιο σημαντικός στο πλαίσιο των διεθνών συζητήσεων για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα. Η κρίση των ναυτικών που επιτάχθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19 ανέδειξε τη σημασία της κοινωνικής διάστασης, δηλ. των αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας και διαβίωσης των ναυτικών⁵. Το διεθνές ενδιαφέρον προσέκλυσε επίσης το ζήτημα της μη συμμόρφωσης ορισμένων κρατών με τους διεθνώς συμφωνηθέντες κανόνες και πρότυπα, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τον αθέμιτο ανταγωνισμό και στρεβλώνει τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού εις βάρος των ενδιαφερομένων μερών της ΕΕ. Τα ανοικτά νηολόγια αποτελούν αντιπροσωπευτικό παράδειγμα.

Δεδομένου ότι διαθέτουν συνδυαστικά τη μεγαλύτερη αποκλειστική οικονομική ζώνη παγκοσμίως και λαμβανομένων υπόψη των προαναφερθεισών εξελίξεων, **είναι σημαντικό η ΕΕ και τα κράτη μέλη της να επαναβεβαιώσουν και να επικαιροποιήσουν τη δέσμευσή τους για βελτίωση της διακυβέρνησης των ωκεανών.**

Απειλές για τον ωκεανό⁶

- Τα θαλάσσια είδη εξαφανίζονται με διπλάσιο ρυθμό σε σχέση με τα χερσαία λόγω της υπερθέρμανσης.
- Το 34,2 % της παγκόσμιας θαλάσσιας αλιείας συνίσταται σε υπεραλίευση.
- Τα τελευταία σαράντα έτη, η Αρκτική απώλεσε περιοχή πάγου σχεδόν εξάπλάσια του μεγέθους της Γερμανίας.
- Σε περίπτωση υπερθέρμανσης κατά 2 °C θα απολεσθεί πάνω από το 99 % των κοραλλιογενών υφάλων.
- Κάθε έτος παράγονται 300 εκατομμύρια τόνοι πλαστικών αποβλήτων. Ωστόσο, μόνο το 9 % ανακυκλώνεται.
- Η μέση στάθμη της θάλασσας θα εξακολουθήσει να αυξάνεται κατά περίπου 0,3 μέτρα έως το 2050 και κατά 2 μέτρα έως το 2100 με βάση το σενάριο πολύ υψηλών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, με κίνδυνο την αναγκαστική εκτόπιση ανθρώπων, δηλ. έως 340 εκατομμυρίων ατόμων έως το 2050 και 630 εκατομμυρίων ατόμων έως το 2100.

ΣΤΟΧΟΙ

Αξιοποιώντας το θεματολόγιο του 2016 για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών και τη διαδικασία διαβούλευσης των ενδιαφερόμενων για τους ωκεανούς μερών,⁷ η ΕΕ θα αναλάβει ακόμη πιο ενεργό ρόλο στη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών και στην υλοποίηση του θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για το 2030 και του ΣΒΑ 14:

³ Οι διαπραγματεύσεις για μια συνθήκη ανοικτής θάλασσας (BBNJ), για ένα παγκόσμιο πλαίσιο για τη βιοποικιλότητα μετά το 2020 και για την απαγόρευση των επιζήμιων επιδοτήσεων στον τομέα της αλιείας στο πλαίσιο του ΠΟΕ ολοκληρώθηκαν στις 16 Ιουνίου 2022.

⁴ Σύνοδος «One Ocean» (9-11 Φεβρουαρίου 2022, Βρέστη), 7η διάσκεψη «Our Ocean» (13-14 Απριλίου 2022, Παλάου), 2η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τους Ωκεανούς (27 Ιουνίου – 1 Ιουλίου 2022, Λισαβόνα)

⁵ [wcms_760649.pdf \(ilo.org\)](https://www.wcms.760649.pdf)

⁶ Pinsky, M.L., Eikeset, A.M., McCauley, D.J. *et al.* Greater vulnerability to warming of marine versus terrestrial ectotherms. *Nature* 569, 108–111 (2019). FAO. 2020. *The State of World Fisheries and Aquaculture 2020. Sustainability in action*. Ρώμη. IPCC AR6 WG1. [New elevation data triple estimates of global vulnerability to sea-level rise and coastal flooding | Nature Communications](#)

⁷ Μέσω [στοχευμένης ηλεκτρονικής διαβούλευσης](#)· μέσω [πρόσκλησης υποβολής στοιχείων](#) —βλ. «Synopsis of consultation activities on updating the International Ocean Governance Agenda; the EU's International Ocean Governance Forum.

- ενισχύοντας το πλαίσιο διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών σε **παγκόσμιο, περιφερειακό και διμερές** επίπεδο·
- καθιστώντας τη **βιωσιμότητα** των ωκεανών πραγματικότητα έως το 2030 με την υιοθέτηση μιας συντονισμένης και συμπληρωματικής προσέγγισης όσον αφορά τις κοινές προκλήσεις και τις σωρευτικές επιπτώσεις·
- καθιστώντας τον ωκεανό έναν **ασφαλή και προστατευόμενο** χώρο καθώς αυξάνεται ο ανταγωνισμός στα διεθνή ύδατα και οι προκλήσεις σε σχέση με την βασισμένη σε κανόνες πολυμερή τάξη·
- αναπτύσσοντας τις **γνώσεις** για τον ωκεανό σε διεθνές επίπεδο ώστε να λαμβάνονται αποφάσεις βάσει στοιχείων, με σκοπό την ανάληψη δράσης για την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση του ωκεανού.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ ⁸

Ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας της θαλάσσιας βιοποικιλότητας:

- Σύναψη μιας φιλόδοξης συνθήκης ανοικτής θάλασσας των Ηνωμένων Εθνών (θαλάσσια βιοποικιλότητα σε περιοχές εκτός εθνικής δικαιοδοσίας) το συντομότερο δυνατόν
- Επίτευξη φιλόδοξου παγκόσμιου πλαισίου για τη βιοποικιλότητα μετά το 2020, με 30 % προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών (ΠΘΠ) έως το 2030
- Καθορισμός νέων ΠΘΠ μεγάλης κλίμακας στον Νότιο Ωκεανό

Προστασία των θαλάσσιων βυθών:

- Απαγόρευση της εξόρυξης βαθέων υδάτων έως ότου καλυφθούν δεόντως τα κενά στις επιστημονικές γνώσεις, η εξόρυξη δεν προκαλεί επιβλαβείς επιπτώσεις και το θαλάσσιο περιβάλλον προστατεύεται αποτελεσματικά
- Κανονιστική ρύθμιση, όπου απαιτείται, της χρήσης των πιο επιβλαβών για τη βιοποικιλότητα αλιευτικών εργαλείων

Διασφάλιση βιώσιμης αλιείας και υδατοκαλλιέργειας:

- Υιοθέτηση προσέγγισης μηδενικής ανοχής έναντι της παράνομης, αδήλωτης και ανεξέλεγκτης (ΠΑΑ) αλιείας
- Αξιοποίηση της παγκόσμιας συμφωνίας του ΠΟΕ για τις επιβλαβείς επιδοτήσεις στον τομέα της αλιείας που συνήφθη τον Ιούνιο του 2022 και άσκηση πίεσης για την ενίσχυσή της με τα στοιχεία που δεν έχουν ακόμη συμφωνηθεί
- Αναθεώρηση των προτύπων εμπορίας της ΕΕ για προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας

Διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους διεθνείς κανόνες και πρότυπα:

- Προώθηση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των κρατών σημαίας από τους φορείς που ενεργούν ως ανοικτά νηολόγια

Καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής για έναν υγιή ωκεανό:

- Επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, συμπεριλαμβανομένης της απανθρακοποίησης της αλιείας και άλλων θαλάσσιων δραστηριοτήτων
- Διατήρηση της λειτουργίας του ωκεανού ως γαλάζιου άνθρακα
- Πριν από τη χρήση τυχόν νέων εφαρμογών γεωμηχανικής για την αφαίρεση διοξειδίου του άνθρακα, διασφάλιση επαρκούς επιστημονικής βάσης με σκοπό την αιτιολόγηση των εν λόγω δραστηριοτήτων και τη δέουσα εξέταση των σχετικών κινδύνων και επιπτώσεων

⁸ Περισσότερες δράσεις παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσας κοινής ανακοίνωσης.

Καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης:

- Σύναψη φιλόδοξης, νομικά δεσμευτικής παγκόσμιας συμφωνίας για τα πλαστικά έως το 2024

Ανάπτυξη των γνώσεων για τον ωκεανό:

- Ενθάρρυνση της δημιουργίας διακυβερνητικής διεπαφής επιστήμης-πολιτικής για τη βιωσιμότητα των ωκεανών, με στόχο τη σύσταση Διακυβερνητικής Επιτροπής για τη Βιωσιμότητα των ωκεανών (IPOS)

Επένδυση στον ωκεανό:

- Επένδυση έως 1 δισ. EUR για την ωκεάνια και παράκτια βιοποικιλότητα και το κλίμα, συμπεριλαμβανομένης της ανοικτής θάλασσας (2021-2027)
- Παροχή 350 εκατ. EUR ετησίως για την ωκεανογραφική έρευνα (Ορίζων Ευρώπη 2021-2027)

Τα εργαλεία της ΕΕ για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών

Η ΕΕ έχει αναγνωριστεί σε **παγκόσμιο επίπεδο** ως υπέρμαχος των **συντονισμένων πολυμερών αντιδράσεων στα παγκόσμια προβλήματα** και υποστηρικτής της **βασισμένης σε κανόνες διεθνούς τάξης**. Ο ωκεανός απαιτεί συλλογική προσέγγιση βασισμένη στις διατάξεις του διεθνούς δικαίου και με επίκεντρο τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS)⁹. Μέσω της πολιτικής και διπλωματικής της επιρροής που βασίζεται στην προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αξιών καθώς και στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης σύμφωνα με το θεματολόγιο για το 2030 και τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ), η ΕΕ ενεργεί ως έντιμος διαμεσολαβητής, γέφυρα και **κινητήρια δύναμη** στις διεθνείς **διαπραγματεύσεις, τα φόρουμ και τις διαδικασίες**, υποστηρίζοντας έτσι αποφάσεις και δράσεις απαραίτητες για τη βιώσιμη διακυβέρνηση των ωκεανών.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, την κοινή ανακοίνωση για την πολυμέρεια, τη στρατηγική πυξίδα της ΕΕ, την πολιτική της ΕΕ για μια ειρηνική, βιώσιμη και ευημερούσα Αρκτική και τη στρατηγική της ΕΕ για τη συνεργασία στον Ινδοειρηνικό,¹⁰ η ΕΕ επιδιώκει τη δημιουργία **εταιρικών σχέσεων και συμμαχιών** με τρίτες χώρες, πολυμερείς και περιφερειακούς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών οργανισμών καθορισμού προτύπων, αξιοποιώντας την οικονομική και ρυθμιστική της ισχύ, καθώς και μη κρατικούς φορείς όπως ΜΚΟ, οικονομικούς φορείς, την επιστημονική κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών εν γένει. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω **περιφερειακών και διμερών διαλόγων, της αναπτυξιακής συνεργασίας** για τους ωκεανούς,¹¹ **της ειδικής προβολής και διαβημάτων, της οικοδόμησης συνασπισμών** σχετικά με βασικές προτεραιότητες και της (συν)φιλοξενίας **παγκόσμιων εκδηλώσεων με τη συμμετοχή πολλών ενδιαφερομένων μερών** για την περαιτέρω **κινητοποίηση και διατήρηση της δυναμικής** για παγκόσμια δράση.

⁹ Η παγκόσμια διακυβέρνηση των ωκεανών βασίζεται στην UNCLOS, το γενικό νομικό πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να διεξάγονται όλες οι δραστηριότητες στον ωκεανό, καθώς και στις δύο εκτελεστικές της συμφωνίες, i) τη συμφωνία σχετικά με την εφαρμογή του μέρους XI της UNCLOS, της 10ης Δεκεμβρίου 1982, και ii) τη συμφωνία των Ηνωμένων Εθνών για την εφαρμογή των διατάξεων της UNCLOS, της 10ης Δεκεμβρίου 1982, όσον αφορά τη διατήρηση και τη διαχείριση των αλληλεπικαλυπτόμενων αποθεμάτων και των άκρως μεταναστευτικών αποθεμάτων υδρόβιων ζώων.

¹⁰ JOIN(2021) 3 final· [strategic compass en3 web.pdf \(europa.eu\)](#)· JOIN(2021) 27 final· JOIN(2021) 24 final.

¹¹ Μέσω του NDICI. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της συγκαταλέγονται μεταξύ των σημαντικότερων χορηγών αναπτυξιακής βοήθειας που σχετίζεται με τον ωκεανό και μεταξύ των εθελοντικών συνεισφερόντων σε διεθνείς οργανισμούς και διαδικασίες: από το 2014 έως το 2020, πάνω από 1 δισ. EUR δεσμεύτηκε στο πλαίσιο της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ για την προώθηση της διακυβέρνησης των ωκεανών σε τρίτες χώρες.

Μέσω της στρατηγικής της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα (EUMSS) και του αναθεωρημένου σχεδίου δράσης της¹² που καταρτίστηκε για τη διασφάλιση της προστασίας και της ασφάλειας στη θάλασσα, η ΕΕ αντιμετωπίζει τις προκλήσεις που επηρεάζουν την ασφάλεια του ωκεανού όπως το διασυνοριακό και το οργανωμένο έγκλημα, οι απειλές κατά της ελευθερίας της ναυσιπλοΐας, οι απειλές κατά της βιοποικιλότητας, οι προκλήσεις σχετικά με την κλιματική ασφάλεια ή η υποβάθμιση του περιβάλλοντος λόγω των παράνομων ή ακούσιων απορρίψεων.

Η ΕΕ θεωρεί ότι δίνοντας το παράδειγμα μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη προόδου και να βοηθήσει στη δημιουργία ενός κοινού οράματος για την ανάπτυξη μιας βιώσιμης προσέγγισης όσον αφορά τη διαχείριση των ωκεανών παγκοσμίως, αναγνωρίζει δε ότι **η αληθινή ηγετική θέση ξεκινά από τα του οίκου μας**. Η παραπάνω θεώρηση αποτυπώνεται ιδίως στην αλιευτική πολιτική της ΕΕ που βασίζεται στην αναθεωρημένη κοινή αλιευτική πολιτική, καθώς και στις δράσεις κατά της παράνομης, αδήλωτης και ανεξέλεγκτης (ΠΑΑ) αλιείας· στην προσέγγιση της ΕΕ για μια βιώσιμη γαλάζια οικονομία· στην οδηγία για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό (ΘΧΣ)· στα πλαίσια για τις θαλάσσιες λεκάνες και στα μακροπεριφερειακά πλαίσια· στην περιβαλλοντική της πολιτική, ιδίως δε στην οδηγία-πλαίσιο της ΕΕ για τη θαλάσσια στρατηγική (ΟΠΘΣ), στη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, στο σχέδιο δράσης για μηδενική ρύπανση και στην πρόταση νόμου για την αποκατάσταση της φύσης· στην πολιτική της για το κλίμα, πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το νομοθέτημα της ΕΕ για το κλίμα, τη δέσμη προσαρμογής στον στόχο του 55 % και τη στρατηγική προσαρμογής· στη νομοθεσία της για την ασφάλεια των θαλάσσιων μεταφορών· και σε δράσεις για τα δεδομένα, την παρατήρηση και την έρευνα, ιδίως στο πλαίσιο της συνιστώσας Copernicus του διαστημικού προγράμματος της ΕΕ, του προγράμματος χρηματοδότησης της έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη 2021-2027» και της ευρωπαϊκής αποστολής για την «Αποκατάσταση των ωκεανών και των υδάτων μας έως το 2030»¹³.

1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ

Η προστασία και διατήρηση της θαλάσσια βιοποικιλότητας αποτελούν βασικές προτεραιότητες στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ με σκοπό την επίτευξη της μελλοντικής διεθνούς νομικά δεσμευτικής πράξης βάσει της UNCLOS για τη θαλάσσια **βιοποικιλότητα σε περιοχές εκτός εθνικής δικαιοδοσίας (BBNJ)** και του μελλοντικού παγκόσμιου πλαισίου για τη βιοποικιλότητα μετά το 2020, συμπεριλαμβανομένου του προταθέντος «**στόχου προστασίας του 30 % έως το 2030**» βάσει της CBD. Η φιλοδοξία της ΕΕ είναι να συνάψει **διεθνώς δεσμευτική συμφωνία** για τη BBNJ ήδη το 2022 και να εξασφαλίσει την αποτελεσματική κύρωση και εφαρμογή της. Πέραν της ενεργού συμμετοχής της στις διαπραγματεύσεις, η ΕΕ ηγείται, μέσω των προσπαθειών της στο πλαίσιο της ωκεάνιας διπλωματίας, τη σύμπηξη ενός συνασπισμού υψηλών φιλοδοξιών για τη BBNJ¹⁴, με σκοπό την προώθηση μιας φιλόδοξης, δίκαιης και αποτελεσματικής συμφωνίας. Επιπλέον, μέσω της διπλωματικής επιρροής και των ικανοτήτων προσέγγισης που διαθέτει, εξακολουθεί να διαμεσολαβεί για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τον **χαρακτηρισμό νέων προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών (ΠΘΠ) στον Νότιο Ωκεανό** ως σημαντική συμβολή στον στόχο προστασίας του 30 % έως το 2030.

¹² 11205/14.

¹³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013· κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1005/2008· COM(2021) 240· οδηγία 2014/89/ΕΕ· 2008/56/ΕΚ· COM(2020) 380· COM(2021) 400· κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119· COM(2021) 550· COM(2021) 82· κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 725/2004· οδηγία 2005/65/ΕΚ.

¹⁴ [Protecting the ocean, time for action \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/euro-protect)

Όσον αφορά την **εξόρυξη στον θαλάσσιο βυθό βαθέων υδάτων**, υπάρχει ευρεία συναίνεση στην επιστημονική κοινότητα και μεταξύ των κρατών¹⁵ ως προς το ότι οι γνώσεις σχετικά με το θαλάσσιο περιβάλλον των βαθέων υδάτων και τις επιπτώσεις της εξόρυξης δεν είναι επαρκώς ολοκληρωμένες ώστε να καθιστούν δυνατή τη λήψη αποφάσεων βάσει αποδεικτικών στοιχείων και, κατ' επέκταση, να επιτρέπουν την ασφαλή διενέργεια της εκμετάλλευσης¹⁶. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει την απαγόρευση της εξόρυξης σε βαθέα ύδατα έως ότου καλυφθούν δεόντως τα εν λόγω κενά στις επιστημονικές γνώσεις, ώστε να καταδειχθεί ότι δεν προκύπτουν επιβλαβείς επιπτώσεις από την εξόρυξη και, όπως απαιτείται βάσει της UNCLOS, να εφαρμοστούν οι απαραίτητες διατάξεις στους κανονισμούς περί εκμετάλλευσης για την αποτελεσματική προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να συμβάλλει στις διαπραγματεύσεις σχετικά με τους κανονισμούς περί εκμετάλλευσης στη Διεθνή Αρχή των Θαλάσσιων Βυθών (ISA) με σκοπό τη διαμόρφωση ενός αξιόπιστου πλαισίου για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών για οριακές τιμές και κανονιστικά πρότυπα. Παράλληλα, η ΕΕ στηρίζει την έρευνα για τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με τα οικοσυστήματα βαθέων υδάτων και την παρακολούθηση και εποπτεία των τεχνολογιών.

Η ΕΕ επιδιώκει και είναι έτοιμη να στηρίζει τα υψηλότερα διεθνή πρότυπα σχετικά με τη **διαφάνεια, τη χρηστή διακυβέρνηση και τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών** σε διεθνείς οργανισμούς, όπως η ISA και ο ΠΟΕ.

Οι **αλιευτικές δραστηριότητες** θα πρέπει να τηρούν τις αρχές της μακροπρόθεσμης διατήρησης και βιώσιμης χρήσης των έμβιων θαλάσσιων πόρων και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Υιοθετώντας μια προσέγγιση «μηδενικής ανοχής» έναντι της **παράνομης, αδήλωτης και ανεξέλεγκτης (ΠΑΑ) αλιείας**, η ΕΕ αποσκοπεί να διαμορφώσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τους έντιμους φορείς εκμετάλλευσης και να υποστηρίξει τη συμμόρφωση με κανόνες διατήρησης και διαχείρισης που αποσκοπούν στη βιώσιμη χρήση των αλιευτικών πόρων. Μέσω των διαλόγων που διεξάγει για την παράνομη, αδήλωτη και ανεξέλεγκτη αλιεία με χώρες εκτός ΕΕ βάσει του κανονισμού ΠΑΑ, η ΕΕ διασφαλίζει περαιτέρω ότι οι χώρες συμμορφώνονται με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους.

Οι **συμφωνίες σύμπραξης βιώσιμης αλιείας (ΣΣΒΑ)** παρέχουν ένα σταθερό πλαίσιο διμερούς συνεργασίας με επιλεγμένες χώρες εταίρους εκτός ΕΕ και συμβάλλουν στην ενίσχυση των πολιτικών για τη θάλασσα, τη ναυτιλία και την αλιεία, συμπεριλαμβανομένων περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εμπορικών πτυχών.

Η ΕΕ διαδραμάτισε ηγετικό ρόλο στη 12η υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ κατά την εξασφάλιση συμφωνίας για την απαγόρευση των επιζήμιων επιδοτήσεων στον τομέα της αλιείας, σύμφωνα με τον στόχο βιώσιμης ανάπτυξης 14.6 των Ηνωμένων Εθνών (ΣΒΑ 14.6). Ειδικότερα, η ΕΕ άσκησε επιτυχώς πιέσεις για την αναγνώριση της σχέσης μεταξύ της βιώσιμης διαχείρισης της αλιείας και της ικανότητας επιδότησης της αλιείας όσον αφορά τα υπεραλιευόμενα αποθέματα, για την απόλυτη απαγόρευση των επιδοτήσεων που συμβάλλουν στην ΠΑΑ αλιεία, για τις ειδικές διατάξεις για την ανοικτή θάλασσα που δεν τελούν υπό τη διαχείριση περιφερειακής οργάνωσης διαχείρισης της αλιείας (ΠΟΔΑ), και για

¹⁵ <https://www.iucncongress2020.org/motion/069>

¹⁶ [World Economic forum, Decision-Making on Deep-Sea Mineral Stewardship: A Supply Chain Perspective, WHITE PAPER, APRIL 2022](#) · [D. Amon et al., 2022. Assessment of scientific gaps related to the effective environmental management of deep-seabed mining, 138 Marine Policy.](#) · [Miller et al., 2018. An Overview of Seabed Mining Including the Current State of Development, Environmental Impacts, and Knowledge Gaps.](#)

αυστηρές απαιτήσεις διαφάνειας. Η ΕΕ θα συνεχίσει να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στις συνεχιζόμενες διαπραγματεύσεις για πρόσθετους κανόνες του ΠΟΕ σχετικά με τις επιδοτήσεις που συμβάλλουν στην πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα και την υπεραλίευση, σύμφωνα με τον ΣΒΑ 14.6.

Η ΕΕ είναι ο πλέον εξέχων παράγοντας παγκοσμίως που δραστηριοποιείται στις **περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης αλιείας (ΠΟΔΑ)** και τους οργανισμούς αλιείας. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΕ προάγει τη βιωσιμότητα των ιχθυαποθεμάτων, τη διαφανή λήψη αποφάσεων βάσει έγκυρων επιστημονικών γνωμοδοτήσεων, και ενισχύει την επιστημονική έρευνα και τη συμμόρφωση.

Εξίσου κρίσιμης σημασίας είναι και η **διατήρηση και βιώσιμη χρήση των έμβιων θαλάσσιων πόρων της Αρκτικής**, συμπεριλαμβανομένων των ιχθυαποθεμάτων. Η ΕΕ, ως συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας για την αποτροπή της άναρχης αλιείας ανοικτής θάλασσας στον κεντρικό Αρκτικό Ωκεανό, έχει δεσμευτεί για την πλήρη υλοποίησή της¹⁷.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, η ΕΕ εργάζεται για την κατάρτιση ενός «σχεδίου δράσης» για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων, την προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και για τον καθορισμό μέτρων ώστε να περιορίσει τις επιπτώσεις της αλιείας, μεταξύ άλλων στους θαλάσσιους βυθούς, και να συμβάλει στους περιβαλλοντικούς στόχους.

Ο συντονισμός της **προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος** πραγματοποιείται σε περιφερειακό επίπεδο μέσω της συμμετοχής της ΕΕ στις περιφερειακές συμβάσεις για τη θάλασσα, ιδίως δε μέσω των ισχυρών συνδέσμων με την εφαρμογή, εκ μέρους της ίδιας της ΕΕ, της οδηγίας-πλακίου για τη θάλασσα στρατηγική και, ως εκ τούτου, διασφαλίζεται ότι τόσο τα κράτη μέλη της ΕΕ όσο και οι τρίτες χώρες τρέφουν την ίδια φιλοδοξία όσον αφορά την προστασία των θαλασσών και του ωκεανού.

Η ΕΕ διατηρεί στενές σχέσεις με διάφορους εταίρους όπως η μακροπρόθεσμη εταιρική σχέση με κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, τις οποίες επιδιώκει να ενισχύσει μέσω της συμφωνίας εταιρικής σχέσης με τον Οργανισμό Κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΟΚΑΚΕ), η οποία θα διαδεχθεί τη συμφωνία του Κοτονού. Σε συνδυασμό με τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας (ΣΕΣΣ) της ΕΕ και τις εμπορικές συμφωνίες με πολλούς από τους τρίτους εταίρους της, θα αποτελέσει τη βάση για ισχυρότερη πολιτική και στρατηγική συμμετοχή βασισμένη σε κοινές αξίες και στόχους.

Συνεργασία για τον ωκεανό υπό την ηγεσία της ΕΕ

Παράνομη, αδήλωτη και ανεξέλεγκτη (ΠΑΑ) αλιεία

- Η Επιτροπή συνεργάζεται σε τακτική βάση με 93 τρίτες χώρες στο πλαίσιο της διοικητικής συνεργασίας για την εφαρμογή του συστήματος πιστοποίησης αλιευμάτων που προβλέπεται στον κανονισμό ΠΑΑ.
- Από το 2010, 27 τρίτες χώρες ειδοποιήθηκαν σχετικά με την πιθανότητα να χαρακτηριστούν ως μη συνεργαζόμενες χώρες στην καταπολέμηση της ΠΑΑ αλιείας.
- 17 χώρες έλαβαν επιτυχώς τα απαραίτητα μέτρα και η σχετική ειδοποίηση αποσύρθηκε.
- Η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος στη συμφωνία του FAO σχετικά με τα μέτρα των κρατών λιμένος (PSMA), της πρώτης δεσμευτικής διεθνούς συμφωνίας που στρέφεται εναντίον της

¹⁷ Απόφαση (ΕΕ) 2019/407 του Συμβουλίου.

ΠΑΑ αλιείας.

Συμφωνίες σύμπραξης βιώσιμης αλιείας (ΣΣΒΑ)

- Η ΕΕ έχει επί του παρόντος 13 πρωτόκολλα ΣΣΒΑ σε ισχύ με τρίτες χώρες
 - 9 συμφωνίες για την αλιεία τόνου: Πράσινο Ακρωτήριο, Ακτή Ελεφαντοστού, Σάο Τομέ και Πρίνσιπε, Γκαμπόν, Νήσοι Κουκ, Σεϋχέλλες, Μαυρίκιος, Σενεγάλη και Γκάμπια (με μια συνιστώσα για τον μπακαλιάρο μερλούκιο στις δύο τελευταίες χώρες)
 - 4 μεικτές συμφωνίες: Γροιλανδία, Μαρόκο, Μαυριτανία και Γουινέα Μπισάου

Περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης αλιείας (ΠΟΔΑ)

- Οι ΠΟΔΑ είναι οι διεθνείς οργανώσεις που ρυθμίζουν τις περιφερειακές αλιευτικές δραστηριότητες στην ανοικτή θάλασσα.
- Η ΕΕ είναι το κύριο συμβαλλόμενο μέρος στις ΠΟΔΑ σε παγκόσμιο επίπεδο και συμμετέχει σε 5 ΠΟΔΑ τόνου και 13 ΠΟΔΑ για είδη εκτός του τόνου.
- Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν υποβάλει δύο προτάσεις ΠΘΠ στην CCAMLR, μία στην ανατολική Ανταρκτική (από το 2012) και μία άλλη στη Θάλασσα του Γουέντελ (από το 2016). Όταν εγκριθούν, οι εν λόγω ΠΘΠ θα προστατεύουν μια περιοχή 3,207 εκατομμυρίων τετραγωνικών χιλιομέτρων. Θα συμβάλλουν ουσιαδώς στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και στην προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας της Ανταρκτικής.

Περιφερειακές συμβάσεις για τις θάλασσες

- Οι περιφερειακές συμβάσεις και τα σχέδια δράσης για τις θάλασσες παρέχουν το διακυβερνητικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης των ωκεανών και των θαλασσών σε περιφερειακό επίπεδο.
- Η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος στις τρεις περιφερειακές συμβάσεις για τις θάλασσες που καλύπτουν τα θαλάσσια ύδατα της ΕΕ:
 - σύμβαση του Ελσίνκι – HELCOM (Βαλτική Θάλασσα),
 - σύμβαση OSPAR – OSPAR (Βορειοανατολικός Ατλαντικός),
 - σύμβαση της Βαρκελώνης – UNEP-MAP (Μεσόγειος).

Άλλα εργαλεία:

- Εκτός από τις δύο θαλάσσιες συμπράξεις με τον Καναδά και την Κίνα σχετικά με θέματα διαχείρισης των ωκεανών, η ΕΕ διεξάγει διάφορους διαλόγους υψηλού επιπέδου και συμμετέχει σε συμπράξεις με σημαντικούς εταίρους.
- Η ΕΕ εξασφαλίζει τη συνεργασία μέσω των χρηματοδοτικών μέσων της, μεταξύ άλλων:
 - του Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (NDICI) — Η Ευρώπη στον κόσμο
 - του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ).

2. ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ ΕΩΣ ΤΟ 2030

2.1 Ο ωκεανός και η κλιματική αλλαγή

Ο ωκεανός και η κλιματική αλλαγή είναι στενά αλληλένδετα ζητήματα: ο ωκεανός και τα οικοσυστήματά του είναι απαραίτητα για τη ρύθμιση του κλίματος και, ταυτόχρονα, επηρεάζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την κλιματική αλλαγή. Ως εκ τούτου, οι δράσεις για τον ωκεανό πρέπει να συμβαδίζουν με τις δράσεις για το κλίμα. Θετικό βήμα προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση αποτελεί η απόφαση της UNFCCC, που ελήφθη κατά τη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή στη Γλασκόβη (COP26), για τη διεξαγωγή ετήσιου διαλόγου σχετικά με τον ωκεανό και την κλιματική αλλαγή με σκοπό την

ενίσχυση του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής στους ωκεανούς και των μέτρων προσαρμογής¹⁸.

Η Διακυβερνητική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC)¹⁹ σήμανε τον κώδωνα του κινδύνου σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον ωκεανό²⁰. Τόνισε την ανάγκη ραγδαίας μείωσης των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου και της ανάληψης διαρκών και ισχυρών μέτρων προσαρμογής. Είναι απαραίτητο να συνδυαστεί η δράση σε όλους τους τομείς, στον ωκεανό και στην ξηρά και, παράλληλα, να υιοθετηθεί συντονισμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των αλληλένδετων ζητημάτων της κλιματικής αλλαγής, της απώλειας της βιοποικιλότητας και της ρύπανσης.

Η ΕΕ έχει κατοχυρώσει στο δίκαιό της την **κλιματική ουδετερότητα έως το 2050**, σε ευθυγράμμιση με τη Συμφωνία του Παρισιού, και έχει δεσμευτεί να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις θαλάσσιες δραστηριότητες και να σημειώνει διαρκή πρόοδο όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε σειρά μέτρων προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι ο τομέας των θαλάσσιων μεταφορών της ΕΕ θα συμβάλει στην επίτευξη του εν λόγω στόχου. Σε αυτά περιλαμβάνεται ένα νέο πρότυπο σχετικά με την ένταση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της ενέργειας που χρησιμοποιείται επί των πλοίων (πρωτοβουλία «FuelEU Maritime»), η επέκταση του συστήματος εμπορίας εκπομπών (ΣΕΔΕ) της ΕΕ στις θαλάσσιες μεταφορές και η αναθεώρηση των υφιστάμενων οδηγιών σχετικά με τη φορολόγηση της ενέργειας, τις υποδομές εναλλακτικών καυσίμων και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει θεσπιστεί κανονιστικό πλαίσιο για την ενεργειακή απόδοση των νέων πλοίων και τον Νοέμβριο του 2022 θα τεθούν σε ισχύ μέτρα για την ενεργειακή απόδοση των υφιστάμενων πλοίων. Επίσης, έχουν ξεκινήσει εργασίες για την κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών ασφαλείας για τα πλοία που χρησιμοποιούν εναλλακτικά καύσιμα και τη διαμόρφωση της επόμενης δέσμης συγκεκριμένων («μεσοπρόθεσμων») μέτρων. Η ΕΕ πρότεινε στον ΔΝΟ αρχές για ένα μέτρο παγκόσμιας τιμολόγησης των ανθρακούχων εκπομπών και υποστηρίζει τον συνδυασμό του εν λόγω μέτρου με ένα πρότυπο εκπεμπόμενων από καύσιμα αερίων του θερμοκηπίου σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο ΔΝΟ δρομολόγησε, επίσης, αναθεώρηση της αρχικής στρατηγικής του για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από πλοία, με στόχο την ενίσχυση των επιπέδων φιλοδοξίας της.

Στο ίδιο πνεύμα, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να δραστηριοποιείται προς την κατεύθυνση της **απανθρακοποίησης του τομέα της αλιείας** με παράλληλο στόχο τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα (πρωτίστως το ντίζελ),²¹ μεταξύ άλλων με την αναζήτηση μέτρων

¹⁸ Το [σύμφωνο της Γλασκόβης για το κλίμα](#) εντάσσει τον ωκεανό στη UNFCCC (σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή) και καλεί όλους τους άξονες εργασίας και τους συσταθέντες φορείς να εξετάσουν το ενδεχόμενο ενσωμάτωσης και ενίσχυσης της δράσης με βάση τους ωκεανούς.

¹⁹ Ειδική έκθεση για τους ωκεανούς και την κρυσφαίρα σε ένα μεταβαλλόμενο κλίμα, η οποία συμπληρώνεται από την 6η έκθεση αξιολόγησης της IPCC που πρόκειται να δημοσιευτεί το 2022.

²⁰ Η απορρόφηση του διοξειδίου του άνθρακα (25 % των ανθρωπογενών εκπομπών CO₂) και της πρόσθετης θερμότητας (90 % της παγκόσμιας πρόσθετης θερμότητας που προκύπτει ως αποτέλεσμα των αερίων του θερμοκηπίου) έχει ως συνέπεια την οξίνιση και υπερθέρμανση των ωκεανών, γεγονός που προκαλεί άνοδο της στάθμης της θάλασσας, ακραίες καιρικές συνθήκες, αποχρωματισμό των κοραλλιών, διαστρωμάτωση, αποξυγόνωση, νεκρές ζώνες και μεταβολές στη βιολογική παραγωγικότητα και σε κατανομή των ειδών και των οικοτόπων.

²¹ Ο συγκεκριμένος στόχος έχει καταστεί ακόμη πιο επιτακτικός λόγω της στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και των μέτρων αντιμετώπισης κρίσεων που θεσπίστηκαν για την υποστήριξη του αλιευτικού στόλου της ΕΕ, βλ. [Αλιεία: δεύτερη δέσμη μέτρων αντιμετώπισης κρίσεων \(europa.eu\)](#)

μετριασμού και αλιευτικών στρατηγικών και εργαλείων που μειώνουν τις εκπομπές²² και βελτιώνουν την απόδοση της χρήσης ενέργειας. Παρομοίως, αναλύει τις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, ιδίως από τα ερευνητικά προγράμματα-πλαίσια της ΕΕ, με σκοπό την ανάπτυξη, έως τις αρχές του 2023, σε στενή συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, σχεδίου δράσης με συμβουλές και βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να τροποποιηθεί ένα αλιευτικό σκάφος ώστε να καταστεί ενεργειακά πιο αποδοτικό και να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Η εν λόγω ανάλυση θα περιλαμβάνει, επίσης, την υδατοκαλλιέργεια.

Η ΕΕ θεωρεί ότι η **υπεράκτια αιολική και ωκεάνια ενέργεια** αποτελούν μέρος της λύσης για την επίτευξη του στόχου της να καταστεί κλιματικά ουδέτερη έως το 2050, σύμφωνα με τη στρατηγική της για τις υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.²³ Η ΕΕ διαθέτει μοναδική πείρα σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και έχει δεσμευτεί να υποστηρίξει την ανάπτυξή τους σε όλον τον κόσμο, όπως πράττει μέχρι σήμερα²⁴.

Οι λύσεις που **βασίζονται στη φύση**²⁵ μπορούν επίσης να συμβάλλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτήν μέσω της αύξησης της απορρόφησης και αποθήκευσης άνθρακα, της μείωσης των παράκτιων κινδύνων και της εξασφάλισης πολλαπλών άλλων οφελών όπως η βελτίωση της ποιότητας των υδάτων και η αύξηση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων και των κοινοτήτων.

Η σύνδεση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής, της πρόληψης της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων και της απώλειας βιοποικιλότητας

- Όλα τα σενάρια εκπομπών κατά τη διάρκεια του 21ου αιώνα προβλέπουν μείωση τόσο της παγκόσμιας βιομάζας των κοινοτήτων των θαλάσσιων ζώων όσο και των αλιευτικών δυνατοτήτων, καθώς και μεταβολή της σύνθεσης των ειδών
- Τούτο θα αποτελέσει πρόκληση για τη διεθνή και εθνική διακυβέρνηση των ωκεανών και της αλιείας. Οι μετατοπιζόμενες κατανομές των ιχθυοποθεμάτων μεταξύ των δικαιοδοσιών διακυβέρνησης θα μπορούσαν να αποσταθεροποιήσουν τις διεθνείς συμφωνίες για την αλιεία και να αυξήσουν τον κίνδυνο διεθνών συγκρούσεων.
- Η απαίτηση για διασυνοριακή διαχείριση της αλιείας ενδέχεται να αυξηθεί, με ιδιαίτερη έμφαση στην προσαρμογή και την ανθεκτικότητα των αλιευτικών πόρων
- Προκειμένου να ενισχύσει τις προληπτικές προσεγγίσεις, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να αποκαθιστά τους υπεραλιευόμενους ή εξαντλημένους αλιευτικούς πόρους και να εφαρμόζει στρατηγικές διαχείρισης της αλιείας.²⁶

Κατανόηση των σημείων καμπής των οικοσυστημάτων

- Είναι απαραίτητο να βελτιωθεί ο ποσοτικός προσδιορισμός της αποθήκευσης και των ροών άνθρακα στα θαλάσσια οικοσυστήματα και η κατανόηση των σημείων καμπής των οικοσυστημάτων που εξαρτώνται από το κλίμα.
- Πρέπει επίσης να βελτιωθεί ο ποσοτικός προσδιορισμός του κόστους και των οφελών των μεθόδων αντιμετώπισης της ανόδου της θαλάσσιας στάθμης. Η άνοδος της θαλάσσιας στάθμης μπορεί, επίσης, να επηρεάσει τις γραμμές βάσης βάσει των οποίων καθορίζονται διάφορα

²² Για παράδειγμα, η ΕΕ θα διερευνήσει ορισμένες αλιευτικές τεχνικές οι οποίες είναι γνωστό ότι διαταράσσουν τις δεξαμενές ανθρακούχων ιζημάτων.

²³ COM(2020) 741.

²⁴ Π.χ. με τις ΗΠΑ, την Ινδία, την Ιαπωνία, το Βιετνάμ και τη Νότια Αφρική.

²⁵ UNEP/EA.5/Res.5.

²⁶ IPCC, 2019: Ειδική έκθεση της IPCC για τον ωκεανό και την κρύσφαιρα σε ένα μεταβαλλόμενο κλίμα.

Υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον για ωκεάνιες δραστηριότητες αφαίρεσης διοξειδίου του άνθρακα. Το Πρωτόκολλο της Σύμβασης του Λονδίνου επιτρέπει και ρυθμίζει τη δέσμευση και παγίδευση άνθρακα στους υποθαλάσσιους γεωλογικούς σχηματισμούς και απαγορεύει την έγχυση εμπλουτισμένου σιδήρου στον ωκεανό, εκτός αν πρόκειται για σκοπούς έρευνας.²⁷

Η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος στη CBD, βάσει της οποίας πρέπει να εξασφαλιστεί ότι δεν διεξάγονται δραστηριότητες γεωμηχανικής που σχετίζονται με το κλίμα οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν τη βιοποικιλότητα μέχρις ότου εξασφαλιστεί επαρκής επιστημονική βάση η οποία να αιτιολογεί τις εν λόγω δραστηριότητες και εξεταστούν δεόντως οι σχετικοί κίνδυνοι για το περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα καθώς και οι συναφείς κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές επιπτώσεις.²⁸

2.2 Καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης

Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να εξαλείψει κάθε είδους θαλάσσια ρύπανση, ιδίως από χερσαίες πηγές. Η ρύπανση της θάλασσας με πλαστικά έχει αυξηθεί κατά δέκα φορές από το 1980 και χρήζει αντιμετώπισης σε παγκόσμιο επίπεδο. Από τη θέσπιση της στρατηγικής της για τις πλαστικές ύλες (2018), η ΕΕ αποτελεί την κινητήρια δύναμη της αντιμετώπισης της ρύπανσης από πλαστικές ύλες σε διεθνές επίπεδο μέσω των διπλωματικών προσπαθειών της, καθώς και εντός της Ένωσης. Η ΕΕ συμμετέχει ενεργά στις παγκόσμιες διαπραγματεύσεις για μια φιλόδοξη, νομικά δεσμευτική παγκόσμια συμφωνία για τα πλαστικά έως το 2024, όπως συμφωνήθηκε στην UNEA5. Επίσης, είναι αποφασισμένη να μειώσει δραστικά τη ρύπανση με θρεπτικές ουσίες και χημικά φυτοφάρμακα από χερσαίες πηγές, μεταξύ άλλων από τη γεωργία, και να λάβει αποφασιστικά μέτρα τα οποία περιγράφονται στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για μηδενική ρύπανση. Η απόφαση ορόσημο της σύμβασης της Βαρκελώνης για την υποβολή πρότασης στον ΔΝΟ ώστε να χαρακτηριστεί η Μεσόγειος Θάλασσα ως περιοχή ελέγχου των εκπομπών οξειδίου του θείου θα μειώσει δραστικά τη ρύπανση από τα πλοία.

Ο κίνδυνος ρύπανσης από πυρομαχικά που απορρίπτονται στις θάλασσες πρέπει να αντιμετωπιστεί σε συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς. Τα επόμενα 5 έως 10 έτη, αναμένεται να αυξηθούν οι διαρροές τοξικών ουσιών από πυρομαχικά που απορρίφθηκαν κατά τον πρώτο και τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, γεγονός που απειλεί το θαλάσσιο περιβάλλον και την ασφάλεια των αλιείων και λοιπών ναυτικών.

2.3 Προώθηση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των κρατών σημαίας από τους φορείς που ενεργούν ως ανοικτά νηολόγια

Η ΕΕ εντείνει τις προσπάθειές της όσον αφορά την αντιμετώπιση των προβλημάτων με τα κράτη σημαίας που ενεργούν ως «ανοικτά νηολόγια» και επιλέγονται από ορισμένους διαχειριστές σκαφών με σκοπό να εκμεταλλευτούν τον ανεπαρκή βαθμό συμμόρφωσης ορισμένων κρατών με τις διεθνείς υποχρεώσεις ή ελέγχου επί των πλοίων (αλιεία και θαλάσσιες μεταφορές) που νηολογούνται υπό τις σημαίες τους.

²⁷ [Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter \(imo.org\)](https://www.imo.org)

²⁸ Απόφαση CBD X/33 [UNEP/CBD/COP/DEC/X/33](https://www.unep.org/cbd/cop/dec/x/33).

Η πρόκληση των «ανοικτών νηολογίων» και οι ευθύνες των κρατών σημαίας

- Όσον αφορά την αλιεία, η έλλειψη επαρκούς ελέγχου ορισμένων κρατών σημαίας επί των αλιευτικών σκαφών τους είναι ένας από τους κύριους παράγοντες που συμβάλλουν στην ΠΑΑ αλιεία, η δε ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει ότι όλα τα κράτη σημαίας εκπληρώνουν τις διεθνείς υποχρεώσεις τους για την καταπολέμηση της ΠΑΑ αλιείας.
- Η σκόπιμη ανεπαρκής κρατική εποπτεία από τα εν λόγω κράτη σημαίας, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι τα εν λόγω κράτη τείνουν να έχουν περιορισμένες δυνατότητες ρύθμισης, αποτελούν επιτακτικούς λόγους ώστε οι επιχειρήσεις να νηολογούνται εκτός της χώρας προέλευσής τους.
- Ορισμένα ανοικτά νηολόγια, γνωστά για την ανεπαρκή εφαρμογή του δικαίου της θάλασσας, χρησιμοποιούνται συνήθως από ορισμένους πλοιοκτήτες προκειμένου να αποφύγουν τις υποχρεώσεις τους για βιώσιμη και ασφαλή ανακύκλωση των πλοίων, όταν αυτά παροπλίζονται. Η αλλαγή σημαίας πριν από τη διάλυση αποτελεί συνήθη πρακτική η οποία παρεμποδίζει σε σημαντικό βαθμό την αποτελεσματικότητα της συναφούς ενωσιακής νομοθεσίας που αφορά την ανακύκλωση των παροπλισμένων πλοίων²⁹.

Σε αυτό το πλαίσιο, είναι απαραίτητο η ΕΕ να εξακολουθήσει να προάγει τη διαφάνεια ως προς την πραγματική κυριότητα των εταιρικών δομών που κατέχουν πλοία νηολογημένα εντός και εκτός ΕΕ, ώστε να μπορεί να εντοπίζει τους υπεύθυνους πιθανών παράνομων δραστηριοτήτων ή ανεπαρκούς εκπλήρωσης των διεθνών και άλλων υποχρεώσεων στον τομέα της ναυτιλίας, της αλιείας, του περιβάλλοντος, της φορολογίας, των εργασιακών συνθηκών και των δικαιωμάτων των εργαζομένων, και να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα.

Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της θαλάσσιας ρύπανσης είναι, επίσης, σημαντικό να μπορούν να εντοπίζονται γρήγορα και αποτελεσματικά οι πλοιοκτήτες που ρυπαίνουν σκοπίμως. Παρά τους κανόνες της ΕΕ για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία, για την παράδοση αποβλήτων από πλοία και τις προσπάθειες αυξημένης επιτήρησης και επιβολής της νομοθεσίας,³⁰ παράνομες απορρίψεις πετρελαίου και άλλων ρυπογόνων ουσιών στα ευρωπαϊκά ύδατα εξακολουθούν να πραγματοποιούνται τακτικά, ο δε εντοπισμός και, κατά συνέπεια, ο αριθμός των διώξεων παραμένει χαμηλός. Έχουν εντοπιστεί δυσκολίες που συνδέονται με την επιβολή των κανόνων στο διακρατικό πλαίσιο των θαλάσσιων μεταφορών, καθώς υφίστανται διαφορές στα είδη και τα επίπεδα των κυρώσεων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

2.4 Μετάβαση σε μια παγκόσμια βιώσιμη γαλάζια οικονομία

Η γαλάζια οικονομία³¹ αναμένεται να αναπτυχθεί τα επόμενα έτη.³² Σύμφωνα με την προσέγγισή της όσον αφορά τη γαλάζια οικονομία, η ΕΕ θα επιδιώξει να προαγάγει την οικονομική ανάπτυξη, να βελτιώσει τα μέσα διαβίωσης και, παράλληλα, να διασφαλίσει τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων και την ευημερία των παράκτιων κοινοτήτων.

Επιπλέον, τα θαλασσινά προϊόντα συμβάλλουν σε σημαντικό βαθμό στην επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια. Η ΕΕ, ως η μεγαλύτερη αγορά εισαγωγών θαλασσινών προϊόντων, καταβάλλει προσπάθειες για να διασφαλίσει την είσοδο στην αγορά μόνο σε προϊόντα βιώσιμης προέλευσης και παραγωγής. Πράγματι, η αποτελεσματική διαχείριση της αλιείας

²⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1257/2013.

³⁰ Οδηγία 2005/35/ΕΚ· οδηγία (ΕΕ) 2019/883· <https://portal.emsa.europa.eu/web/csn>

³¹ Ως «γαλάζια οικονομία» νοείται η χρήση της θάλασσας και των πόρων της με βιώσιμο τρόπο και στο πλαίσιο ενός συνεκτικού οράματος που τηρεί υπό έλεγχο τις σωρευτικές επιπτώσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα και διασφαλίζει τη δέουσα διαβούλευση με το σύνολο των ενδιαφερόμενων μερών.

³² Οι καθιερωμένοι τομείς της γαλάζιας οικονομίας παράγουν 4,5 εκατομμύρια άμεσες θέσεις εργασίας και κύκλο εργασιών περίπου 650 δις. EUR· [The EU blue economy report 2020 - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/the-eu-blue-economy-report-2020).

και η βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια αποτελούν προϋποθέσεις για τον θετικό μετασχηματισμό του συστήματος τροφίμων.

Για αυτόν τον λόγο, η ΕΕ αποσκοπεί, μέσω του κανονισμού ΠΑΑ, να διασφαλίσει ότι κανένα προϊόν αλιείας που έχει αλιευτεί παράνομα δεν καταλήγει στην αγορά της ΕΕ. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να ενισχύει την πολιτική της αναπτύσσοντας κατάλληλα εργαλεία ΤΠ σε αυτό το πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένου ενός ψηφιοποιημένου συστήματος πιστοποίησης αλιευμάτων.

Σε συμφωνία με τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»,³³ η Επιτροπή θα υποβάλει νομοθετική πρόταση για ένα πλαίσιο βιώσιμων συστημάτων τροφίμων με σκοπό την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας σε όλες τις πολιτικές που σχετίζονται με τα τρόφιμα και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Θα εξετάσει κατάλληλες απαιτήσεις σχετικά με τη βιωσιμότητα των εισαγωγών τροφίμων, σε συμμόρφωση με τις διεθνείς δεσμεύσεις της ΕΕ, ιδίως στο πλαίσιο του ΠΟΕ. Το πλαίσιο θα περιλαμβάνει, επίσης, κανόνες για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις επιδόσεις βιωσιμότητας των τροφίμων (επισήμανση βιωσιμότητας).

Η βιώσιμη γαλάζια οικονομία πρέπει να υποστηρίζεται από βιώσιμη χρηματοδότηση. Η ΕΕ αυξάνει τις επενδύσεις της στην υγεία των ωκεανών και στον μετασχηματισμό προς μια βιώσιμη γαλάζια οικονομία. Η επενδυτική πλατφόρμα «BlueInvest» της ΕΕ διοχετεύει χρηματοδότηση για βιώσιμη γαλάζια οικονομία εντός και εκτός της ΕΕ.

Ο κανονισμός της ΕΕ για την ταξινόμηση όσον αφορά τις βιώσιμες δραστηριότητες³⁴ ορίζει τη βιώσιμη χρηματοδότηση και τις επενδύσεις μέσω της κατάρτισης καταλόγου περιβαλλοντικά βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων. Επίσης, κατοχυρώνει τα κριτήρια «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» για τις οικονομικές δραστηριότητες. Η ταξινόμηση θα συμβάλει στη μετατόπιση των επενδύσεων σε βιώσιμες χρήσεις και στην προστασία των θαλάσσιων πόρων, θα καθοδηγήσει δε τις επιχειρήσεις εξασφαλίζοντας την εναρμόνιση των εργασιών τους με τον εν λόγω στόχο.

2.5 Ολοκληρωμένη διαχείριση των ωκεανών μέσω προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών και θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού

Η σταθερά αυξανόμενη ζήτηση χρήσης των ωκεανών απαιτεί ολοκληρωμένο σχεδιασμό του θαλάσσιου χώρου στο πλαίσιο του οποίου λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα συμφέροντα όλων των θαλάσσιων τομέων και οι επιπτώσεις τους στο θαλάσσιο περιβάλλον, καθώς και η συμβολή τους στην κλιματική αλλαγή και την απώλεια βιοποικιλότητας. Βασιζόμενος σε μια προσέγγιση με βάση τα οικοσυστήματα, ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός (ΘΧΣ) μπορεί να στηρίξει την επίτευξη των στόχων διατήρησης και αποκατάστασης και να συμβάλει σε μια βιώσιμη γαλάζια οικονομία. Η ΕΕ έχει αποκτήσει σημαντική πείρα στον συγκεκριμένο τομέα και συνεργάζεται με την IOC-UNESCO για την προώθησή του σε διεθνές επίπεδο μέσω της παγκόσμιας πρωτοβουλίας για τον ΘΧΣ³⁵. Η χρήση του ΘΧΣ προάγει τη διασυνοριακή συνεργασία και συμβάλλει στην ελαχιστοποίηση των χωροταξικών αντιπαραθέσεων και στη διαχείριση των σωρευτικών επιπτώσεων παγκοσμίως.

Η ΕΕ προωθεί ένα αντιπροσωπευτικό και οικολογικά συνεκτικό δίκτυο ορθά διαχειριζόμενων ΠΘΠ και άλλων αποτελεσματικών μέτρων διατήρησης (OECM) με σκοπό

³³ COM(2020) 381 final.

³⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852.

³⁵ <https://www.mspglobal2030.org/unesco-and-european-commission-launch-new-flagship-guide-on-msp/>.

οι εν λόγω περιοχές να καλύπτουν το 30 % του θαλάσσιου χώρου έως το 2030. Τα παραπάνω αποτελούν δοκιμασμένα εργαλεία για την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και τη διατήρηση των αποθεμάτων, για την επίτευξη φυσικής δέσμευσης άνθρακα και τη στήριξη βιώσιμων πρακτικών.

3. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

3.1 Ασφάλεια στη θάλασσα

Η ΕΕ ως πάροχος ασφάλειας στη θάλασσα

- *Η ασφάλεια στη θάλασσα αποτελεί προϋπόθεση για μια βιώσιμη γαλάζια οικονομία, καθώς και για την ειρήνη και τη σταθερότητα εν γένει. Προστατεύει τις νόμιμες δραστηριότητες από τις πραγματικές ή δυνητικές απειλές που συνδέονται με εχθρικές, παράνομες και επικίνδυνες επιχειρήσεις στη θάλασσα. Επιτρέπει την απρόσκοπτη ροή του εμπορίου στις θαλάσσιες γραμμές επικοινωνίας. Αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα μιας συνεκτικής προσέγγισης στη διακυβέρνηση των ωκεανών.*
- *Ο ανταγωνισμός στα διεθνή ύδατα και οι προκλήσεις για τη βασισμένη σε κανόνες πολυμερή τάξη αυξάνονται.*
- *Η ΕΕ, ως διεθνώς αναγνωρισμένος παράγοντας ασφάλειας στη θάλασσα, αντιτάσσεται σθεναρά σε οποιαδήποτε μονομερή δράση που θέτει σε κίνδυνο την ειρήνη, την ασφάλεια και τη σταθερότητα στη θάλασσα και αντιβαίνει στο διεθνές δίκαιο.*
- *Σε συμφωνία με την UNCLOS, η ΕΕ έχει δεσμευτεί να τηρεί το κράτος δικαίου και να εξασφαλίζει την ειρήνη και την ασφάλεια στη θάλασσα μέσω πολυμερούς προσέγγισης, περιφερειακών αρχιτεκτονικών ασφάλειας στη θάλασσα που βασίζονται σε κανόνες, και μέσω της συνεργασίας με τους εταίρους της*

Σε συμφωνία με τη στρατηγική της για την ασφάλεια στη θάλασσα, η ΕΕ εξακολουθεί να ενισχύει τον ρόλο της ως παρόχου ασφάλειας στη θάλασσα, εντός και εκτός των συνόρων της. Σε αυτό το πλαίσιο, υιοθετεί μια διατομεακή προσέγγιση έναντι του εξελισσόμενου χαρακτήρα των προκλήσεων και των απειλών κατά της ασφάλειας στη θάλασσα, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνοεπιθέσεων και των υβριδικών επιθέσεων, των αυξανόμενων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και των κινδύνων που ενέχουν για τη σταθερότητα και την ασφάλεια. Η ΕΕ θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των εξόχως απόκεντρων περιοχών της, οι οποίες είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες στις εν λόγω απειλές.

Η στρατηγική πυξίδα επιβεβαιώνει, επίσης, την αποφασιστικότητα της ΕΕ να επενδύσει στην ασφάλεια στη θάλασσα και στην παγκόσμια παρουσία της, προκειμένου να εξασφαλίσει απρόσκοπτη πρόσβαση στις θαλάσσιες γραμμές επικοινωνίας και να υποστηρίξει το διεθνές δίκαιο της θάλασσας. Προσδιορίζει την πρόθεση της ΕΕ να αξιοποιήσει πλήρως την πολιτική της για τις θαλάσσιες συμπράξεις, π.χ. μέσω ελλιμενισμών, κοινών ασκήσεων και ανάπτυξης ικανοτήτων.

Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται με τους περιφερειακούς εταίρους της στον τομέα της ασφάλειας στη θάλασσα για την αντιμετώπιση της αυξημένης παρουσίας τόσο παγκόσμιων όσο και περιφερειακών φορέων, ορισμένοι εκ των οποίων δεν διστάζουν να χρησιμοποιούν παράνομα στρατεύματα σε ζώνες αστάθειας, υπονομεύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις διεθνείς προσπάθειες για ειρήνη και σταθερότητα, αποσταθεροποιώντας χώρες και τις οικονομίες τους, και συνεργώντας σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις και να αποκρίνεται ταχέως σε οποιεσδήποτε απειλές κατά της ασφάλειας στη θάλασσα, συνεργαζόμενη με τους εταίρους της όπως το ΝΑΤΟ. Αξιοποιώντας την πείρα της στην καταπολέμηση των διακρατικών εγκληματικών δραστηριοτήτων στη θάλασσα, όπως η πειρατεία στον Δυτικό Ινδικό Ωκεανό και το λαθρεμπόριο και η εμπορία ανθρώπων στη Μεσόγειο, η ΕΕ θα συνεχίσει τις εργασίες της ώστε να συμβάλει στη διατήρηση ανοικτής και ασφαλούς πρόσβασης στην ανοικτή θάλασσα. Για τον σκοπό τούτο, η ΕΕ έχει αποφασίσει να επεκτείνει την εφαρμογή των συντονισμένων παρουσιών στη θάλασσα (CMP) στον κόλπο της Γουινέας για δύο επιπλέον έτη και να δρομολογήσει νέα εφαρμογή των CMP στον Νοτιοδυτικό Ινδικό Ωκεανό. Η ΕΕ θα εξετάσει, επίσης, το ενδεχόμενο να εφαρμόσει την έννοια των CMP σε άλλες δυνητικές θαλάσσιες περιοχές ενδιαφέροντος (ΜΑΙ). Επιπλέον, θα εξακολουθήσει να συνδράμει τρίτες χώρες στην ανάπτυξη ικανοτήτων παρακολούθησης του θαλάσσιου τομέα τους και διαφύλαξης της ασφάλειας στη θάλασσα, καθώς και δυνατοτήτων επιβολής της νομοθεσίας.

3.2 Ασφάλεια στη θάλασσα και προώθηση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας παγκοσμίως

Οι τομείς της αλιείας και της ναυσιπλοΐας χαρακτηρίζονται από δύσκολες και επικίνδυνες συνθήκες εργασίας υψηλού κινδύνου, οι οποίες έχουν επιδεινωθεί λόγω της πανδημίας COVID-19. Ο αριθμός των θανάτων και των τραυματισμών παραμένει απαράδεκτα υψηλός. Οι μετανάστες εργαζόμενοι είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στις επισφαλείς συνθήκες εργασίας, τις καταχρηστικές πρακτικές και την άνιση μεταχείριση.

Μέσω του θεματολογίου της για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών και της κοινής αλιευτικής πολιτικής, η ΕΕ προωθεί την αξιοπρεπή εργασία στον τομέα της αλιείας σύμφωνα με τους στόχους της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ) και του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), και σε συνεργασία με τις χώρες εταίρους. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να προωθεί την κύρωση και την αποτελεσματική εφαρμογή της σύμβασης αριθ. 188 της ΔΟΕ σχετικά με την εργασία στον τομέα της αλιείας και άλλα συναφή διεθνή πρότυπα,³⁶ πιο συγκεκριμένα εκείνα που καθορίζονται στις συμβάσεις της ΔΟΕ³⁷. Για τον σκοπό αυτόν, θα χρησιμοποιήσει τις ΣΣΒΑ, πιο συγκεκριμένα μέσω της εφαρμογής μιας συνεκτικής δέσμης διατάξεων για την κοινωνική διακυβέρνηση, και τις ΠΟΔΑ, κατά περίπτωση. Στο πλαίσιο διμερών διαλόγων και σε περιφερειακά και διεθνή φόρουμ, η ΕΕ θα θίξει το ζήτημα της καταναγκαστικής εργασίας και άλλων μορφών εργασίας που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα στον τομέα της αλιείας, μεταξύ άλλων όταν εντοπίζονται στο πλαίσιο της καταπολέμησης της (ΠΑΑ) αλιείας. Η ανακοίνωση για την αξιοπρεπή εργασία παγκοσμίως³⁸ ενισχύει τη στρατηγική της ΕΕ για την προαγωγή της αξιοπρεπούς εργασίας σε παγκόσμιο επίπεδο, προσδιορίζοντας τις κύριες πράξεις μέσω των πολιτικών της ΕΕ.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των προσπαθειών για τη βελτίωση της νομοθεσίας για την ασφάλεια στη θάλασσα και για την προώθηση προτύπων

³⁶ Τα υφιστάμενα διεθνή πρότυπα για τις συνθήκες εργασίας και τα δικαιώματα των εργαζομένων θα πρέπει να προάγονται και να εφαρμόζονται αποτελεσματικά ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια στη θάλασσα για όλους. Η προώθηση της ευρύτερης κύρωσης και αποτελεσματικής εφαρμογής της σύμβασης ναυτικής εργασίας, του 2006, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), όπως τροποποιήθηκε (MLC, 2006), αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα. Μέσω της κοινής αλιευτικής πολιτικής της και της εξωτερικής της διάστασης, η ΕΕ προωθεί την αξιοπρεπή εργασία στον τομέα της αλιείας σύμφωνα με τους στόχους της ΔΟΕ, του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ) και του FAO, και σε συνεργασία με χώρες εταίρους.

³⁷ Συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης του ΔΝΟ για τα πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοσης πιστοποιητικών και τήρησης φυλακών για το προσωπικό των αλιευτικών σκαφών (STCW-F).

³⁸ COM(2022) 66 final.

υψηλής ποιότητας σε παγκόσμιο επίπεδο στον ΔΝΟ, καθώς και σε ενωσιακό επίπεδο. Στόχος είναι η εξάλειψη της μη ανταποκρινόμενης στα πρότυπα ναυτιλίας, η αύξηση της προστασίας επιβατών και πληρωμάτων, η μείωση του κινδύνου ρύπανσης του περιβάλλοντος, για επιχειρησιακούς λόγους ή λόγω ατυχήματος (π.χ. πετρελαιοκηλίδες, απώλειες εμπορευματοκιβωτίων), και η διασφάλιση ότι οι εφοπλιστές που ακολουθούν ορθές πρακτικές δεν τίθενται σε μειονεκτική θέση από εμπορική άποψη σε σύγκριση με εκείνους που δεν διστάζουν να υπονομεύσουν την ασφάλεια των σκαφών. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται στην τεχνική και επιστημονική συνδρομή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα.

Η ασφάλεια και η προστασία του συστήματος μεταφορών είναι υψίστης σημασίας και η ΕΕ εξακολουθεί να αποτελεί ηγετική δύναμη στον εν λόγω τομέα. Η ενωσιακή νομοθεσία σχετικά με τις ευθύνες των κρατών σημαίας, τον έλεγχο του κράτους λιμένος και τη διερεύνηση ατυχημάτων συμβάλλει στις ασφαλείς, προστατευόμενες και αποτελεσματικές θαλάσσιες μεταφορές. Οι συνεχείς προσπάθειες σε συνεργασία με τις διεθνείς, εθνικές και τοπικές αρχές, τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους πολίτες είναι καίριας σημασίας.

4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΝΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΩΚΕΑΝΟ

Η επιστήμη, η παρατήρηση και η περιβαλλοντική παρακολούθηση των ωκεανών, καθώς και η πρόγνωση της εξέλιξής τους, είναι ζωτικής σημασίας για τη **δράση βάσει αποδεικτικών στοιχείων με σκοπό την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση των ωκεανών**. Εξακολουθούν να υπάρχουν **υπερβολικά πολλά κενά στις γνώσεις μας για τους ωκεανούς**. Οι δράσεις και οι λύσεις για την κρίση της υγείας των ωκεανών και η ανάπτυξη μιας βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας εξαρτώνται από το επίπεδο των γνώσεων, τον βαθμό κατανόησης και την ικανότητα για καινοτομία.

Η ΕΕ έχει αναλάβει δεσμεύσεις στο πλαίσιο της «Δεκαετίας ωκεανολογίας για βιώσιμη ανάπτυξη» των Ηνωμένων Εθνών για την περίοδο 2021-2030. Η ευρωπαϊκή πολιτική για την έρευνα και την καινοτομία αξιοποιείται, αποτελεί κινητήρια δύναμη και επιταχύνει το μετασχηματιστικό θεματολόγιο της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ.

Ορίζων Ευρώπη: το βασικό πρόγραμμα χρηματοδότησης της ΕΕ για την έρευνα και καινοτομία (2021-2027)

- Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» προβλέπει περίπου 350 εκατ. EUR ετησίως για τη χρηματοδότηση ζητημάτων που σχετίζονται με τη θάλασσα και τη ναυτιλία. Το πρόγραμμα στηρίζει την ανάπτυξη γνώσεων για τους ωκεανούς και συμβάλει στην εμφάνιση νέων ιδεών και πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων των ωκεανών.
- Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» διαθέτει επιπλέον 110 εκατ. EUR στην ευρωπαϊκή αποστολή για την «Αποκατάσταση των ωκεανών και των υδάτων μας έως το 2030» για την περίοδο 2021-2023. Στόχος της αποστολής είναι η επίδειξη πρακτικών λύσεων για τον καθαρισμό των υδάτων, την αποκατάσταση των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων και τη μετάβαση της γαλάζιας οικονομίας στην κλιματική ουδετερότητα.

Η ΕΕ αποτελεί υπόδειγμα ορθής πρακτικής όσον αφορά την **κοινοχρησία δεδομένων για τη θάλασσα και παρατηρήσεων για τους ωκεανούς**. Η υποχρέωση των χωρών της ΕΕ να ανταλλάσσουν δεδομένα για τη θάλασσα και να συνεργάζονται σε ενωσιακό και περιφερειακό επίπεδο για τη βελτίωση της συγκέντρωσης και παρακολούθησης των

δεδομένων προσδιορίζεται ικανοποιητικά στην οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική και θα μπορούσε να συμπληρωθεί από μια πρωτοβουλία παρατήρησης των ωκεανών με σκοπό τη δόμηση και εναρμόνιση της συλλογής δεδομένων για τη θάλασσα στην Ευρώπη. Οι πληροφορίες και τα δεδομένα σχετικά με την κατάσταση των θαλασσών της Ευρώπης διατίθενται στο σύστημα θαλασσιών πληροφοριών της Ευρώπης WISE³⁹ και στο EMODnet. Η θαλάσσια υπηρεσία Copernicus⁴⁰ παρέχει δωρεάν και ανοικτά δεδομένα για τη θάλασσα καθώς και παρακολούθηση των ωκεανών σε πραγματικό χρόνο, πρόγνωση των καιρικών συνθηκών και, από κοινού με την υπηρεσία Copernicus για την κλιματική αλλαγή⁴¹, υπηρεσίες παρακολούθησης και πρόγνωσης του κλίματος των ωκεανών, τόσο για τις θαλάσσιες λεκάνες της ΕΕ όσο και για τους ωκεανούς σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ΕΕ είναι ισχυρός εταίρος της πρωτοβουλίας «Future of the Seas & Ocean Initiative» της Ομάδας G7 και της πρωτοβουλίας «GEO Blue Planet» για την παροχή πληροφοριών στο ευρύ κοινό για τους ωκεανούς και τις ακτές. Η ψηφιοποίηση και τα προηγμένα εργαλεία μπορούν να βελτιστοποιήσουν και να στηρίξουν τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων στη θάλασσα.

Ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ θα στηρίξουν τη συγκέντρωση στοιχείων που χρησιμοποιούνται από παγκόσμιους επιστημονικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων των ανεξάρτητων επιστημονικών επιτροπών, της διακυβερνητικής επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (IPCC) και της διακυβερνητικής πλατφόρμας επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων (IPBES) που παρέχουν στοχευμένη στήριξη για τη λήψη αποφάσεων. **Μια νέα ή αναθεωρημένη υφιστάμενη διεθνής αμφίδρομη διεπαφή εμπειρογνομόνων επιστήμης-πολιτικής** μπορεί να αποφέρει προστιθέμενη αξία, μέσω της προαγωγής της υγείας και της βιωσιμότητας των ωκεανών, της αξιολόγησης των γνώσεων και της στήριξης της χάραξης πολιτικής.

Η ΕΕ αναλαμβάνει δράση για την προαγωγή του **ωκεανογραφικού γραμματισμού** και θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει δράσεις συμμετοχής των πολιτών ώστε να στηρίξει την αλλαγή αντιλήψεων, αξιών, νοοτροπιών και προσωπικής συμπεριφοράς με σκοπό την προώθηση βιώσιμων πρακτικών. Η ΕΕ ξεκίνησε, επίσης, συνεργασία με τη Διακυβερνητική Ωκεανογραφική Επιτροπή της UNESCO για την ενίσχυση των εργασιών σχετικά με τον ωκεανογραφικό γραμματισμό.

Η **επιστημονική διπλωματία** ενισχύει την αμοιβαία κατανόηση και τη διαμόρφωση κοινών οραμάτων και κοινής δράσης. Η ΕΕ προσεγγίζει χώρες και οργανισμούς εκτός ΕΕ με τις εταιρικές σχέσεις έρευνας, τα έργα και τη χρηματοδότηση στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του μηχανισμού «Η Ευρώπη στον κόσμο». Οι περιφερειακοί οργανισμοί για τη θάλασσα αποτελούν σημαντικές κινητήριες δυνάμεις ανάπτυξης γνώσεων για τη θάλασσα σε περιφερειακό επίπεδο και την αμοιβαία κατανόηση της κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Με την παρούσα κοινή ανακοίνωση, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της καλούνται να ενισχύσουν τη συμμετοχή τους για τη διαφύλαξη καθαρών, υγιών, παραγωγικών και ανθεκτικών ωκεανών που χρησιμοποιούνται με βιώσιμο τρόπο υπό ασφαλείς και δίκαιες συνθήκες εργασίας, διασφαλίζοντας, ταυτόχρονα, σταθερότητα και ασφάλεια στη θάλασσα. Η κοινή ανακοίνωση βασίζεται όχι μόνο στον διεθνή ρόλο της ΕΕ και των κρατών μελών της ως

³⁹ [WISE Marine — Marine Information System for Europe \(europa.eu\)](http://wise.marine.europa.eu)

⁴⁰ <https://www.copernicus.eu/en/copernicus-services/marine>

⁴¹ <https://www.copernicus.eu/en/copernicus-services/climate-change>

αξιόπιστων εταίρων και δυναμικών υποστηρικτών της βιωσιμότητας, αλλά και ως υποδειγματικών ηγετών και υπεύθυνων παραγόντων με τη φιλοδοξία να αναβαθμίσουν τα διεθνή πρότυπα σε κάθε κλίμακα με συμπεριληπτικό τρόπο, μαζί με τους διεθνείς εταίρους, μέσω όλων των διαύλων συνεργασίας, ενεργώντας από κοινού για την επίτευξη κοινών στόχων.

Η Επιτροπή και ο ύπατος εκπρόσωπος θα συνεργαστούν με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, τα κράτη μέλη της ΕΕ και άλλους ενδιαφερόμενους ενωσιακούς και διεθνείς οργανισμούς για την υλοποίηση των εν λόγω δράσεων.